

Apstiprināts:

„Baltijas Semkopja” Administrācija, Mr-Miģas Ralku-celā
№ 14, Puļņiņu Sederta un beedra grahmatu-bodē. Vēl
tam Miģa: Altberga un Kapteina grahmatu-bodis. Zitās
pilnētās: wifās grahmatu-bodis. Un lauteem: pee pagastu-
waldem, mahzitateem, skolotajeem, etc.

10. gads.

Riģā. 1. februārī.

Makšā ar peefuhstīšanu par patti:

Ar Peelkumu: par gadu 3 rubl., beš Peelkuma 1 rubl. 60 kap.
Ar Peelkumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 60 kap., beš Peelkuma 85 kap.

Makšā ekspedizijā un grahmatu-bodis faņemot:

Ar Peelkumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., beš Peelkuma 1 rubl.
Ar Peelkumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 30 kap., beš Peelkuma 55 kap.
Peelkums ween par gadu 1 rubl. 50 k., par 1/2 gadu 80 kap.

Slubinajumus, 8 kap par šķū rakstu rūdīnu, nem presim S. Alunans, Jelgavā; Zeeplīnš, Zehfīs; S. Segalls, Baukā, un administrācija, Miģā.

Baltijas Semkopja redakcija, administrācija un ekspedizija atronahs Mr-Miģas Ralku-celā Nr. 14.

Saimneezības nodala.

Zukura beeschu audsināšana Baltijā.

Kaut gan mums usmudināšanas un pamahzības
preekšč zukura beeschu audsināšanas naw trubzīs, kaut
gan jau daudš reis us to aistradītš, zil leelš swars
zukura beeschu audsināšanai semkopibā, tad tomehr fawā
semkopibās wehstūrē neatrodam apleezības, ka pee mums
zukura beeschu audsināšana butu leelakā mehrā ismeh-
ginata. Tikai reis, kamehr wehl nemas nebija nodibi-
nats, woj zukura beetes pee mums ari ar sekmi war
audsinat, Suhres muiščā, pee Wentšpils, preekšč lah-
deem ischeitredesmit gadeem fahla zukura beetes leelā mehrā
audsinat un etaisija ari zukura fabriku, kas tomehr abtri
apstahjās. „Kaut gan beetes nebijušās flitās, tad
tomehr leeta labi neweikufes”; darbs neisdewees ne
pawifam, un likahs, ka zaur to pee mums zukura bee-
schu audsināšanas nederiba butu peerahdita. No ta
laika šhi leeta stahwejo meera. War gan but, ka zukura
beetes weetahm tika audsinatas un wizu ihpafchības
pehtitās, tomehr audsināšana un beeschu pehtifšana
naw notikufe pehz sinama plahna; zaur to ari beeschu
audsināšanas jautajums naw weizinatš.

Nekahds brijnumš. Kamehr wehl nebija peerah-
dits, ka pee mums zukura beetes ar labu sekmi war
audsinat, tikmehr ari Baltijas semkopjeem nebija nekohda
eemekla, ar šhi jautajuma apspreešanu daudš nodarbo-
tees. Grehtu darbu, kas jau no pašu eefahfuma ne-
apfola nekahdas labas sekmes, neweens labprahb negrib
usņemtees. Tomehr wehl bija jaispehti, waj zukura
beeschu audsināšana tahlak seemelšs weenigi zaur ne-
derigo gaisu un laiku ne-eepehjata, jeb waj pee beeschu
audsināšanas nesefmechanašs tikai pawirchiba wainiga.

Wahzija zukura beeschu audsināšana isplataš ar-
weenu tahlak us seemeleem, pee kam beeschu isaug ne-
ween daudš, bet beetes ir ari it labas. Tas peerahda,
ka zukura beetes ar it brongu sekmi war audsinat ari
tahlaku seemelšs. Par tahlakahm zukura beeschu audsi-
nāšanas aprinšu robeščahm Wahzija jaesflata Pome-
ranija un Neetruma-Pruhšija. Pomeranija bija no 1882.
us 1883. gadu 4, Neetruma-Pruhšija 11 fabrikas. No
Austruma-Pruhšijas fajija wehl arweenu, ka tur, aukšā
klimata dehl, zukura beetes faturot par daudš mas zukura.

Šchis domas profesors Dr. Gustafs Mareks,
Kara lautščdš, zaur faweeem ismehginajumeem 1879.,
1880. un 1881. gadā, peerahdija til gaischi par nedibi-
natahm, ka tagad Karalautšču aptahrnē jau pahri ga-
dus ar wiflabako sekmi audsina zukura beetes un fahf
ari zukura fabrikas zelt. Profesora Mareka pehtifšanaš
aprakti nodrukati Karalautšču uniwersitetes semkopibas
institutu rakstu krohuma I. burtnijā, sem wifraksta:
„Zukura beeschu audsināšanas mehginajumu un ismekle-
jumu panahfumi ar ihpafchu Austruma-Pruhšijas ap-
stahflu eewehrojānu.” Wina pehtijumu panahfumi
til eewehrojami, ka ari mums tos der opluhkot.

Si profesora Dr. Mareka daudšpusigeem ismehgina-
jumeem Karalautšču aptahrnē redsams, ka Austruma-
Pruhšija klimats preekšč zukura beeschu audsināšanas
nemas naw par aukstu. Dashed sira šhe klimats zukura
beeschu audsināšanai wehl derigahs, nekā tur, kur wizu
ihpenā dšimtene. Zukura beetes šhe isaug til pat fal-
das, tā deenwidšs un ir wehl tihrafas. Franzijsā ee-
flata zukura beetes par toti derigahm, ja tahš 11,76
prozentēs zukura fatur. Austruma-Pruhšija turpretim
zukura beetes, triju gadu laikā, zaurmehrā nemot, fatur-
reja 14,11 procentēs zukura. Tikai retās weetas beetes
bija 13 procentēs zukura. Profesors Mareks zaur to
pahrliezinajees, ka Austruma-Pruhšija zukura beeschu au-
dsināšanas sira war ar it katru zitu widuzi mehrotees.

Tā ka Austruma-Pruhšija fneedias lihdi Kursemes
robeschahm, tad pilnigi jadomā, ka ari Kursemē zukura
beetes ar it brangu sekmi waretu audsinat. Nahlotnē

gan šhis stahds, kas semkopibā un ruhneezibā eewem
loti swarigu weetu, ari Baltijas semkopibā spehleš
eewehrojānu lomū.

Ka Baltija eewedami fauni kulturas stahdi, tas jau
fen istradijees par toti wajadšigu. Labibas ženas ne-
aug ar strahdneeku algahm weenadā mehrā un tapehz
ari labibas audsināšana atmet tikai masu pelaw. Peena
rašha gan ir warbut wehl pawairojama, bet tikai lihdi
sinamam aprobeschotam mehrām, it ihpafchi ottahlu no
leelahm pilsehtahm. Galas rashha stahw fakarā ar
brandwihna dedsināšanu un alus bruhweščanu. Kaut
nu gan brandwihna dedsināšana Baltijas gubernašs, it
ihpafchi Zgaunijā, - stipri ween uplaulufe, tad tomehr
pehdigo gadu peedšhwojumi aistradha us to, ka brand-
wihna dedsinatānu un alus bruhšču pawairošana ja-
turpina tikai ar apdomu. Tapehz mums wifadā wihšē
jaruhpejas par jaunu kulturas stahdu un jaunu ruhneez-
ības saru eewefchānu.

Zukura beeschu audsināšanas labums pastahw jau
eekšč tam, ka pee tam seme daudš dšikat ja-apstrahdā,
zaur ko ari pee mainšfaimneezības semes bogatibu war
pilnigatā mehrā illeetat, nekā beš dšilas semes apstrah-
dashanas. Mareks faha it pareiši: Newis zukura beete
pate pawairo us masaka semes gabala rashchšanas
wehrtibu, bet leelakee labumi žetas no tahš zaur bran-
gofu semes apstrahdashānu un zaur stahdu freetraku
augščānu labak apstrahdatajā semē. Preekšč zukura
beetem seme jaisstrahdā ruhpiigi un dšiki, jamehflo labak.
Preekšč tam jaleetā labaki orkli, mahfšligi mehšli, seh-
ščanas maščinas un pilnigati stahdu aploščanas
rihki. Zukura beetes atļauj labaku aishjugu spehku is-
dalischānu gadā, peewelk papumes preekšč derigu stohdu
audsināšanas. Zaur zukura beetem seme top irdenaka
un no nesahlem tihrafa. Zaur zukura beetem dabonam
neween wairak noudas, bet ari wairak lopu baribas no
beeschu galwizahm, lapahm, bet it ihpafchi no fabriku
atleelahm. Zaur to atkal war lopu flaitu pawairtot,
lopūs brangak barot un, swams, ari wairak mehflu
erguht. Bet pahšhstama leeta, jo wairak mehflu, jo
labaki tihrumi, jo labakas plaujas un jo wairak noudas.
Pahšhstama leeta, ka wifās faimneezibās, kur zukura
beeschu audsināšana eewesta, labiba un lopu bariba
aug labak. Kaut gan zukura beetes aishem labi daudš
semes, tad tomehr tahdās faimneezibās istuk wehl wai-
rak labibas, nekā tur, kur beeschu neaudsina. Tas nah-
kas weenigi no tam, ka beeschu audsinatāji fawu semi
labak istradā. Ar plahwuma, labibas, baribas un
noudas wairoščanos wairojas ari semkopja turiba,
wairojas wiza ihpafchuma wehrtiba un, faprotama leeta,
ari wiza kredits. Wifur, kur zukura beeschu audsina-
ščana eewesufes, atrodam turibu, tāpat ari semes
ženas tur stipri ween ir zehluščahs. Lihdi ar to pah-
labojas ari zeki, pawairojas fahpafchanašs, usplaukš
wifa laukfaimneeziba. To apleezina daudš gadu pe-
dšhwojumi.

Naw gan leedsams, ka zaur zukura beeschu audsi-
nāšanu labibas audsināšana sinamā sira top apro-
beschota, tomehr tas labibas eewahfumu nebut nepama-
sina. Pee labi istradatas semes eewahlam us masa
semes gabala til pat daudš labibas, tā pee siliti istrad-
dataš semes us leela gabala. Wēl tam wehl pahšhstama
leeta, ka labiba seemā weegli isfahf, kamehr wafaras
augli gandrihš arweenu labi isdodas. —

Un teescham, wifur, kur ween zukuru beeschu audsi-
nāšana eewesta, laukfaimneezibai daudš jautaks, pilni-
gahs isflats. Tapehz to ari tur, kur ta isdaroma, ne-
war nemas deesgan eeteikt.

Kahda sekme nu gaidama no zukura bee-
schu audsināšanas Baltijā?

Kaut gan preekšč sinama oggabala zukura beeschu
audsināšanas labumu tikai zaur pehtifchānu (ismehgi-
nāschānu), t. i. zaur beeschu audsināšanu un lihmišku
ismekleščānu war isdibinat, lahdi ismehginajumi pagah-

juščā wafarā Petermuischā pee Olaines ari tapa isda-
riti, tad tomehr wifās tahš buschanas eewehrodami un
fahlidšinatami, kas ar zukuru beeschu audsināšanu
stahw fakarā, daudš jeb mas waresim noslahršt, lahda
sekme pee mums no šhi ruhneezības stahda zerama.
Ja ne-eewehrojām strahdneeku apstahklus un maščinu
fabrikas zukura beeschu audsināšanas turumā, to šchim
brihščam ari it labi wehl waram darit, tad ja-eewehro
wifpirms seme un klimats, ja seme un klimats beeschu
audsināšanai derigs, tad naw nekahda fchaubischanašs,
ka zukura beetes ari pee mums ar it labu sekmi war
audsinat. Tā ka Austruma-Pruhšija pehz profesora Mareka
ispehtijumeem, zukura beeschu audsināšana ar it brangu
sekmi isdaroma (eepehjata), tad pilnigi peetiks, kad šhe
Austruma-Pruhšijas semi un klimatu fahlidšinat ar Bal-
tijas semi un klimatu.

Semes sira ja-atšihst pilnigi, ka pee mums Baltija
nebut neiruhli derigas semes, kurā zukura beetes wa-
retu it brangi augt. Zukura rahzenis greib, wifpahrigi
ņemot, fmagu mahla semi, kurā nedrihst but pahraf
daudš melnsemes; leelas, ka zukura beete pee peeteelo-
ščas mehstochanas aug ari wehl fahfšs semē, kamehr
purwu semē dabonam mas zukura, bet daudš fahflu fatu-
roščas fahnes, kuru apstrahdashana neatlihdsinajas, ne-
atmet nekahdas pelnas. Pee deriga klimata zukura bee-
tes war wifur tur audsinat, kur fneefchi un meefchi is-
dod labus plahwumus. Saprotama leeta, ka wifaug-
stako rashhu panahfšm tikai pehz ilgatas dšitarščanas,
ko pee mums wehl arweenu par daudš mas eewehro.

(Turpmat wehl.)

Wifpahriga dala.

Par laukstrahdneeku palihdšības kaffem klimibas un wezuma nespehžības deenas.

Leelakās fabrikās jau fen nodibinatas strahdneeku
pahfahlidšības kaffes un jau dāšch labs strahdneeks no
tahm bus dabujis lahdu palihdšibānu fawās klimibas un
wezuma nespehžības deenas. Tikai laukstrahdneekem,
tā fawameem arajeem, tahdu palihdšības beedribu wehl
naw. Kursemē iraid gon jau fen gadeem katrā pagastā
eerihkotas magastinas, kurās tā faimneekem kā katpeem
jaber fawā sinams mehrs galwas labibas, no kureenes
tad kalpi un wizu atrahnes fawās wezuma nespehžības
deenas dabu palihdšibu pehz tā mehra, zil pagasta weeta-
neeki nospreesch. (Turpmat wehl runāšm lahdu wahedu
par šchim magastinahm.) Turpretim Widssemē un Zgau-
nijā, tā mums stahstis, muišču kalpi nekā nedabujot
no magastinas. Laikam it ihpafchi zaur tam tizis pa-
mudinats Oberpahles basnizlungs Maurača fgs, fahfah-
dit tahdus statutus, kas deretu muišču kolpeem un
deenastneekem preekšč pahfahlidšības kaffes nodibina-
ščanas. Bet eekams lahduš peeshmejumus demušchi
no fawās pufes, lai pirms apstatam minetos statutus,
kuri tā fkan:

1) Šhi kaffe teel dibinata preekšč R. R. muiščas
kalpeem un deputatistēem, lai katriš no teem, tad zaur
wezumu jeb wahjibu palizis nespehžneeks maišes pelnit,
dabutu pars preekšč sewis, jeb, ja tas nomiršt,
preekšč atrahnes un behrneem zaur fchahs kaffes
palihdšibu, pabalstu un dšihwes usturu.

2) Wifā, kas jau tagad stahw R. R. muiščas de-
nastā, war palikt par beedreem pee fchahs kaffes, bet
no nahloščheem Turgeem katram fchahs muiščas kalpam
waj deputatistam jaeslahjas pee wizas par beedri.

3) Katriš prezejees muiščas deenastneeks makšā 2
rublus gada-naudas, katriš neprezejees, lai butu wih-
reešču waj seeweeschu lahrtas, 1 rubli.

4) Katriš, kas wezaks par 40 gadeem, war makšat
diwi jeb trihskahrtigu gada-naudu, t. i. 4 waj 6, jeb

ari 2 jeb 3 rublūs, proti peh̄z ta, waj wiafch prezejees waj neprezejees, un tod wiaa dala, faš tam grehtā laikā jadabu, finamā, ari buš diw- waj trihšabrtiga.

5) Lai palihdsetu pee kaffes dibinafchanas, N. N. muiſchas ihpaſhneekā apņemās maffat no fawas puſes weenreifiigi tiſpat leelu ſummu, kaħda fanah̄l no wiſu beedru eemafajumeem.

6) Wiſi ſtraħpes malfajumi, lo muiſchas walde peh̄z kontrafteem kaħdu pah̄raħpumu deħt war uſlikt, nah̄l ſchāi kaffei par labu. Kaut kaħdi dah̄winajumi teek no kaffes walde ar pateizibu peeremti.

7) It katriš, kaš teek atlaiſiš jeb patš labpraħtigi iſtaħjaš no N. N. muiſchas deenāſta, dabu ſawuš eemafajumuš beſ kaħdeem atwiſkumeem, bet ari beſ intrefem, atpaſak un ar to tad wiaam ari wairš naw pee ſchāš kaffes nelah̄das dalaš.

8) Ja kaħdš prezejees jeb neprezejees kaffes beedriš paleek N. N. muiſchas deenāſta tiſ wezš jeb zaur wah̄jibu newariģš, ka, peh̄z kaffes waldeš ſpreeduma, taš wairš neſpeh̄j ſawu maiſi nopelnit, tod wiafch dabu nah̄koſchdš ſurgdš wiſu ſawu eemafajumu ſummu beſ intrefem atpaſak un weh̄lak iſ kaħdā gada-ſinamu palihdſibaš treſu.

9) Ja kaħdš beedriš atſiaħj mirdamš atraikni ar wairak beħneem, tad ſchāi dabu jau luliš no pirmajeem ſurgeem ſaħlot iſ kaħdā gada-ſawu palihdſibaš teefu. Wiaaš wihra eemafajumi, ja ſchāi patš toš jau naw atdabujiš, teek nolikti zaur kaffes waldbibu uſ augleem un ſchee augli waj nu atraiknei iſ gada iſmalfati jeb ari kapitalam peeklaititi. Ja atraikne gribetu aiſtiſt, ihpaſchāš wajadſibaš, ari paſchu kapitalu, tad tam ja noteek, tiſ weenigi ar kaffes waldeš ſiaa un atkauju. Kraħſchanaš kaffes graħmatiku uſglabā kaffes preekſchneeziha.

10) Ja kaħdš beedriš nomirſi neatſiaħdamš ne atraikneš neħš baħriku, tad wiaa eemafajumi nah̄l kaffei par labu; ſāpat ari, ja atraikne nomirſi beſ beħneem.

11) Ja atraikne palitufe tiſai ar wernu beħnu un pate ir ſpeħziģa pelnitaja, tad wiaa nedabu preekſch 60. diſhwibaš gada nelah̄das palihdſibaš. Ja atraikne atkaſal apprejaš, tad wiaa paſauđ teekſbu uſ palihdſibu no ſchāš kaffes, tomeħr ar wiaaš wihra eemafajumeem daramš, ſā 9. punkti nolikti.

12) Ja atraikne nomirſi, atſiaħdama beħnuš paſak, tad ſchee dabu palihdſibaš teefu, kameħr jaunafaiš aiſſneedriš 14 gaduš.

13) Palihdſibaš iſleetajamaš tiſ weenigi intrefeš, bet nelad beedru eemafajumi jeb eekraħtaiš kapitalāš.

14) Ja kaffei naw atraiknu waj zitu apgaħdajamo, tad wiaaš intrefeš peeklaita kapitalam. Wet ja kaħdi apgaħdajami, tad tomeħr ari tad, kaffei par labu, kapitalam preekſchirama ſinama dala. Tiſkai intrefeš, kaš nah̄l no tuħſtoſcheem un pilneem ſinteem, ſemomāš preekſch iſdaliſchanaš, turpreti taħš, koš nah̄luſchāš no rubleem un kapeiſcham, paleek kaffei par labu. Palihdſibaš teefa neaug wiš gadu no gada, bet teek tiſkai tad no jauna apreħinata un war zelteeš jeb kriſt, kaħ kaħdš apgaħdajamaš no jauna weenah̄ziš.

Peemeh̄rš: Pee ſchāš kaffes lai peederetu 50 prezejeuſchees un 10 neprezejeuſchees beedri. Schee eemafajumu par wiſeem ſopā 110 rublūs, ſam atkaſal lungš peeliktu no fawas puſeš 110 rublūs, tā ka kaffe tiſktu dibinata ar 220 rubleem. Zaur gadaſabrtigeem beedru malfajumeem un intrefem pa 5 no ſinta ſchāi ſumma peeaugtu liħdš oħrā gada beigah̄m uſ 341 rubli, liħdš 3. gada beigah̄m uſ 468 rbl. 5 kap., liħdš 4. gada beigah̄m uſ 601 rbl. 45 kap., liħdš 5. gada beigah̄m uſ 741 rbl. 52 kap., liħdš 6. gada beigah̄m uſ 888 rubli 59 kap. Ja nu domojam, ka tagad weenš beedriš nomirtu, tad wiaa atraiknei par labu wihra eemafajumi — 12 rubli — butu noguldami uſ augleem un atraikne dabutu, ja kai beħni, ſinamu palihdſibaš teefu. Schāi palihdſibaš teefa tiſktu apreħinata dalot 800 rubli intrefeš — 40 rubl. — uſ 3 dalah̄m (jo pah̄rejo 88 rbl. 59 kap. intrefem janah̄l kaffei par labu), no kureħm weena peekriħt atraiknei un diwaš kaffei, tā ka atraikne dabutu 13 rublūs gada palihdſibaš un atliuſchāi 1 rubli tiſktu peekſchirāš kaffei. Uſ 7. gadu tad nu atliktu kaffē 863 rubli 59 kap. Schāi ſumma peeaugtu zaur beedru malfajumeem un intrefem liħdš gada galam uſ 1003 rubl. 76 kap., aſtoā gada beigāš wiaa jau iſtaifitu 1160 rbl. 94 kap. un dewitā gada beigāš 1325 rbl. 98 kap. (No tuħſtoſcheem jau waram reħlinat 6 procentē, tadeħt ka leelalaš ſummaš pret ſchāħdah̄m projektē broſchāi noguldamaš.) Ja nu tagad atkaſal peenah̄ktu weenš apgaħdajamaš ſloħt, tad no kaffes butu iſdodami wiaa 9 gadu eemafajumi, t. i. 18 rubli no 1300 rubli intrefeš — 75 rubli — butu dalamaš 4 dalāš, no kureħm 2 peekriħtu kaffei un 2 abah̄m atraiknem, tā ka nu kaħra no tah̄m dabutu 18 rublūs par gadu, jo nedalamāš atliktumš — 3 rubli — tiſktu pee-

ſchāirāš kaffei. Zaur to nu no kapitala noetu 54 rbl., tā ka 10. gada ſaħlumā taš iſtaifitu 1271 rbl. 98 kap. Beedru malfajumi un intrefeš to pawairotu liħdš gada beigah̄m uſ 1419 rbl. 37 kap. Tā tad koſſe butu eekraħtufe 10 gadu laikā 1419 rbl. 37 kap. leelu kapitalu, nolikufe preekſch pirmāš atraikneš 12 un preekſch oħraš 18 rublūs uſ augleem un malfu kaħrai atraiknei 18 rubl. gada-palihdſibaš.

15) Beedru gada-malfajumuš iſdara muiſchāš walde uſ wiaa algāš reħlinuma jau kaħra gada ſaħluma eepreekſch.

16) Kaffes waldeš preekſchneekš ir muiſchāš ihpaſhneekš. Zituš waldeš loģekūš paſchi beedri iſweħl no fawa widuš uſ 3 gadeem.

17) Waldeš loģekli iſdala darbuš fawā ſarpā, ſā to atrod par labu un derigu.

18) Walde fanah̄l kaħdā gada ap ſurgeem ſopā, fanem beedru eemafkaš, iſmalfā palihdſibaš naudaš, ſafauz beedruš uſ pilnu ſapulzi un leel teem kaffes gada reħlinuš preekſchā.

19) Walde wed kaffes graħmataš un reħlinuš, uſglabā kapitaluš, toš noguldidama peh̄z eepheħjaš labi, bet arweenu piſnigi droſchi uſ augleem, wada wiaaš kaffes darſchanaš un ir atbildiga par kaħru ſchāħdi, kaš zaur wiaaš wainu waretu but zehluſeħš.

20) Strihdi, kaš kaffes deħt waretu zelteeš, iſliħdſinajami zaur kaħrtigu ſchāiħreju-teefu.

21) Pah̄regroſijumi ſchāiſi ſtatuđš iſdarami tiſkai tad, ja trihš zeturdalaš no wiſeem beedreem to weh̄lejaš un wiaeem peekriħt.

(Zurymal beigumš.)

Dafchadaš ſinaš.

No eekſchemeš.

Samariteeſchu darbaš. (Geſuħtiš.) Kaħdu laiku atpaſak ſinoja laikraħtiš, ka kaħdš ſenakš ſchejeeneš priſtawā Maſkawa tiſ ko nenomiriš badā. Ka taš neween Maſkawa war atgaditeeš, bet ari wejoā ſigā, to peerah̄diš ſchāħdš notikumš: Kaħdš Bruzeneeku eelā diſhwojoſchš wezš, godiģš ſtraħdneekš jau preekſch Seemſweħtkeem liħdš ſchim laikam nelur nedabuja darba, tā ka pamaſam pah̄rdewa wiſu, kaš iſlikaħš but pah̄raħš un peħdigi nolkuwa tiſ taħlu, ka ne paſchom, ne wiaa diweem beħniweem neħj ko eħſt. Wezaſi, newaredami redet un pah̄zeekſt paſchu un maſino iſfaſummu, jau tā bij iſſamifufchi, ka ſaħtuſchi nodarboteeš ar nogalinaſchanaš domah̄m. Par laimi ziti ta apgabala ſtraħdneeki to dabujuſchi ſinat un truhluma zeetejuš kaħdu nedelu wiſuſchi, no fawāš nabadiſbaš atmeſdami, zil ſpeħdami. Peh̄digi, pagah̄juſchā ſeſideenā, no fawāš pelnaš ſametufchi pa kapeiſcham, tā ka nelaimi-gajem warejuſchi paſneeg 4 rbl. 55 kap. nauda, un ari luħguſchi kaħdu ſobriſtantu, nelaimigajam wihram toſchu dot darbu. Waj luħgumš ko panah̄ziš, to nemah̄ktu ſajit; bet notikumš no jauna atgaħdina, fawāš greħti pelnitāš kapeiſkaš neħuħti uſ aħreeni, bet taħš uſtaupit ſawu paſchu truhziģajeem braħkeem par labu; jo kaħdu mumaš naw maſumš. (B. B.)

Iſ Weetalwaš draudſeš. Zil neperezeekſchami ir aħriſti, peerah̄da taš, ka aħriſtu wajadſiba atradufe paſchāš atſkanaš wiſā paſaulē un pee wiſah̄m tautah̄m. Ari muħſu miħlā Latwiģā, aħriſtu wajadſibaš atſina ir gaħjuſe miſlu ſoleem uſ preekſchu, jo daudſ draudſeš apmetuſchees mah̄ziti aħriſti. Lai gan aħriſtu nepereſchomāš wajadſibaš eeguwuſchāš leelato kauſchu atſiħſchānu, tomeħr weħl ir draudſeš, kaš iſteel tiſkai ar kaħdeem ſaħtotajeem un puħſchlotajeem. Weetalwaš draudſe ſkaiſaš pee igliħtotatajahaħm Wiðlemeš draudſem, tomeħr aħriſta ſinā wiaa palitufe paſakā daſcheem ziteem pagafteem uu draudſem. — Pagati, kureem nawa fawa aħriſta, zeekſch truhlumuš un badu, tā ka aħriſtu nebuſchana iſſkaidrojaš, newiſ kauſchu neiſgliħtibā un aħriſta neatſiħſchānā, bet gan leelāš truhlumāš. Taš patš joſaka no muħſu wiſaš draudſeš, kaš ſaſtaħw no Oðſeenaš, Weetalwaš un Sauſnejaš pagafteem. —

Wairak gadi jau ir ſliħtuſchi tumſchāš Leteš baħragāđš wiħrāš, kameħr meħš eſam apſpreeduſchi, pah̄rdomajuſchi un atſinuſchi par neperezeekſchami wajadſiģu, ka jagah̄dā paſcheem ſawāš draudſeš aħriſt. Draudſeš konwentāš ari ir preekſchā liħtš ſchāi ſwarigāiš preekſchmeſ, un ka draudſeš ſemneeki weeni neſpeħjom apgaħdat aħriſtam wajadſiģāš telpaš un wajadſibaš, tad eſam luħguſchi ſchāiſh draudſeš muiſchneekuš peh̄z palihdſibaš, bet beſ panah̄luma. Pagah̄juſchā gada maija konwentā apſpreeda atkaſ ſchā ſwarigo, aħriſta leetu, bet uſ pagati delegatu luħguma, lai muiſchneeki ſneegtu labpraħtigu palihdſibu, wiſi atſajijaš no dalibaš ſemſchanaš pee draudſeš aħriſta apgaħdneezihaš un telpu zelſchanaš. Uſ pagati delegatu iſſkaidrojuma, ka ſempeeki loti apſpeeti daudſ daſchadeem malfajumeem un noboħkeem, ka weeni pa-

wiſam neſpeħjot apgaħdat aħriſta telpaš un wiaa algot, ka ſchāi, aħriſta preekſchliſumš, jau wezu wezaš un ka tiſ leela draudſe newarot nelah̄di iſtiſt beſ fawa aħriſta. muiſchneeki uſ tam weenojaħš, ka eſot japaħrdomā, un ſchoreiſ newarot atbildet, bet ſafauſchot konwentē lo-gekkuš uſ aħriſtiģu „auguſta“ konwenti. Deemſcheħl. ſchāiſi teekā weħl naw nelāš notijiš, lai gan jau oħriš maiš naw taħtu uu gadaš buš apfabrt. —

Zaur to, ka mumaš naw fawa draudſeš aħriſta, mumaš ir nepaneſami greħtumi un iſdewumi uſlikti. Daudſ un daſchadaš greħtumūš, nelabumuš un kaunumuš iſſaemot, newaram tomeħr poliſt nepeminejuſchi, ka trihš jauni zilweki palitufchi uſ wiſu muħſchu kropki un niħluki. Nebaltāš deenāš un leelaš ſaħpeš zeekſdami diwi jaunekli greekſaš, ar koħju ſlimibaħm, pee kaħda ſaħtotaja D. muiſchā. Zaur ta nepraſchānu ſlimibaš tiſa nowiħinatāš un wairotāš, ka teem weħlak bij jazeekſch trihšabrtigaš ſaħpeš un iſdewumi pee taħlāš kaimiaku draudſeš kreetnā un ſapratigā aħriſta. Pirmāiš gan tiſa ar to zauri, ka kaħja neħija nozemama, bet tiſa pataiſta par nelokamu, turpreti oħram kaħja none-mama. Ari kaħda 13 waj 14 gaduš weza meitene palika nelaimiga uſ wiſu muħſchu zaur aħriſta nebuſchānu. Meitene zaur pah̄rbihſchanaš dabuja krampuš. Deħt aħriſta taħluma wiaaš wezalee to aiſweduſchi uſ kaħdu puħſchlotaju. Meitene no eefohluma zeetufe krampu ſaħpeš tiſ atgadijumāš, tā reiſi nedelā, kameħr tagad 2 un wairak reiſaš deenā. —

Zaweħlaš, ka meħš waretu no ſcheem kaunumeem iſſargatees un ka muħſu draudſeš trihš muiſchneeki, to laipnihu parah̄ditu, pee neperezeekſchami wajadſiģā aħriſta apgaħdneezihaš un eegroſibaš, maſakaiš ar telpu leenejumu, palihdſet, jo, ſā jau minetš, paſchi ween wiſu ne ſweħjam, un beſ zitu, turigu wihru labpraħtigaš palihdſibaš mumaš buš weħl ilgi jo ilgi jawah̄rgiſt tagadeſā beħdigajā ſtaħwolli. — Strādonaš.

Iſ Oðſeenaš. Muħſu kreetnaiš, apſnigāiš un kaħdā ſinā preekſchliħmigāiš pagati teefaš preekſchſehdetoiš atſajijaš no omata. — Peh̄z uſraugu teefaš uide-wuma eeweħlejaħm zitu, agrako uſraugu teefaš peekſchdetaju. Peh̄z ilgata laika wiafch tiſa apſiſpirinatš un wiaam uſdoteš, iſpildit amata ſweħraſtu.

Preekſch trim gadeem iſmeta muħſu draudſeš ſkoloraju kaħnina lungu. Tagad wiafch ir Sauſnejaš pareiſtiģiģāš draudſeš ſkolas palihga-ſkolas ſinibu ſkolorajaš. Lai gan to dibinaja tiſkai pagah̄juſchā gada oktobrt un ta atrodāš loti nomalē, tomeħr pagah̄juſchdš 3 mehneſchdš ir ſkolenu ſkaiſtiš tā audſiš, ka tagad jau ir pah̄ri par ſintu; turpreti muħſu draudſeš ſkola, kaš kaħnina lga laikā bija pah̄rpildita ſkoleneem, tā liħdš 130, tagad ir gluſchi tuſſcha. No maſā maſumina wairaki iſtaħjaħš. Diwi eekſchjaħš Weetalwaš kreetnajā pagatiſkolorā pee ſkolorajeem Weidſpahla un Graħwiſcha l., bet ziti Sauſnejaš pareiſtiģiģiħš draudſeš ſkolas palihga-ſkolorā pee ſkolorajeem kaħnina un Upiteš l. — Strādonaš.

Krona muiſchu arendeš wairoſchanaš. Kaħdā meh̄rā krona muiſchu arendeš wairojaš, redſamš no tam, ka par Riſu muiſchu pee krona Wirzawaš neſen noturetā torgā ſaſoliti 4351 rubliš, kameħr liħdš ſchim par mineto muiſchu maſfaja tiſkai 2311 rubli arendeš. Tā tad ari muiſchu iſrentekſchanaš ſinā wairakſoliſchana iſrah̄diſeħš par loti derigu, kaut gan ari pee tam newar kraħpſchānu noweh̄riſt. Daſchi tumſchi weikalneeki eerodaš uſ torgeem weenigi ar to noluhku, lai waretu rebeš diħt. Proti tee ſola liħdſi, kaut ari iſſolamā gruntš jeb meſcha gabala nemaš neweh̄laš. — tiſkai lai no iħſtenā piħzeja waretu kaħduš ſintuš iſkaulet, peħz kam, ſinamš — atkaħpjaš. Schāħda nebuſchāna butu weenigi zaur to noweh̄riſchama, ka ſoliſchanaš nem preti tiſkai aiſſeħgeletōš kuwerōš. Wet waj ſchāi ſoliſchanaš wihle ari praktiſka, to peerah̄ditu tiſkai peedſiħwojumi un iſmeħginajumi. —

Iſ Sezes. Jaungadā peh̄z ſpredita ſinoja muħſu mah̄zitaš, zeen. prah̄weſta lungš, ka iſgaħjuſchā 1883. gada muħſu draudſe diſmuſchu pawiſam 90, — 51 wihreetiš un 39 ſeeweekſchi; un miruſchi 62, — 37 wihreeſchi un 25 ſeeweekſchi. Tad zeen. prah̄weſta lga ſinoja par „upuru“ naudah̄m, kuraš fanah̄luſchāš iſgaħjuſchā gada. Kad te lkuwa minetaš wairak ſummaš, tad wairš wiſaš neatminoš, beſ ween peħdejaš no 25 rubl., kuri ſameſti, ja nemaldoš, preekſch „tiģibaš braħkeem kreetwiģā.“ — Gan biju diħreješ, ka taħſatōš apgabaldš muħſu draudſe ſtaħwot neſlawā; bet wiaaš eekſchliģāš ſweħtiģāš darboſchanaš redſedamš un paſiħdamš un par tah̄m laikraħtiš daudſ ko laſtiš, netiģeju ſchāħm walodah̄m. Wet Jaungadā dabuju diħrdet, ka muħſu draudſe taħlata apgabala „ir“ „nelabā ſlawā“ un „fah̄eħl“. Ze tiſ butu loti weħlejaħm, ka peenah̄ziģāš teefaš ſchāħduš, zaur kureem nelaba ſlawā iſzekaš, kuri wiſeem godigeem zilwekeem un wiſai draudſei par peedauiſchānu, luħtotu uſmeħlet un faukt pee atbildibaš. Un meħš zeram, ka, kur nu ſinamš, ka daudſ taħdu ir, meħš ari ſinofiſm,

„Luri“ tee ir; jo bej tuwakas sinafchanas un pafshchana- nas nedribhfi neweenun un ne wehl daudfus til sinagi apwainot. Sezeetis.

No Salaneecheem. Mehs budami kroma fainneeki, dshwojam puflihd labi, lai gan wifpabrigi mums smiltis seme un mahjas fadalitas „pufshelneelds“, zaur ko mas eechmumu. Bet tadeht wairaf nopelnamees waj nu tuwakas Jehlabstares pilfehina, waj wafara uf plosteeem. Schahs pehdejas pelmas dehl, mehs newaram nodibinat nefahdu fabeedrigu fadshwi. Jo, lai gan mufhu ufshigtigais skolot., D. fgs, ufshahis dseedafchanu foyt un dseedatajus wairaf reifas fa-aignajis, tatschu wafara plostu deht un seema ari tuwakas pilfehinas labad tai ir bijis ja-apshahjas bes leelakeem panahkumeem. —

Mufhu pilfehita nu eewests jauns lifums. Preefshch- pufshdeenas nedribhfi neweens fweeshneels — la naw „meeshchaneets“ (Jehlabstareeks) — uf tirgus pirkt no eebrauzejeem. Dofchi, to warbut nesnadami, ir jau pafsaudejufchi waj nu pirktu pregi jeb famalfato naudu. Bai gan fchis lifums dascheem warbut par labu, tad tomehr tirdsineekem jeb pahrdewejeem tas nepatit. Kadeh? — Nu, to il katreis fapratihis!

Tad wehl butu peeminams, fa mufhu apgabals fchoseem loti nedrosch aif sagteem. Paect reti lahda nedela, kur nedurd, fa tur un tur waj nu flehts islausta waj sirgi jeb gowis ifagtas. Un wifsh teel ar tahdu ifweizibu un droschibu ifdarits, fa saglus nozert jau ne domat newar, fautschu wiau pehdas gandrih il reis uf pilfehitu wed. Deews, pafargi mufsh no fchahdeem weeseem, kwei nejaudadami waiga fweedras maifi pelnit, ifteel no zitu grehti, fuhri pelniteem grafcheem! Warbut fa pee fcheem nedarbeem ari nepastahwigu seema wainiga, kura mas pelnas atmet; warbut ari „Moses“ lungi un „Wahraiss“ tauta, kureus dabujam beefchi ween redbet. Sche butu ftrnigi jaweblos, fa lautu un pilfehitu polizijas beedrotos uf lopigu zihnischanos; jo tad gan butu dauds ahtraki eefpehjamis nedarbneelus atrast un nodot pelnitam fodam. W—s.

No Zodes. Rahda ehromota seema fchogad: brihsham fofst, libst, ineeq un kuhst. Laha kamanu zela fchoseem wehl ne-efam redsejufchi. Siltums pa leelalai datai paleef ne-eewests; un laut ari dasch wed, tad tomehr ar leelahn puhler jamogas, jo meshds laut lahds grahwits, — tehjite — wifsh walabm — neaifsalis; ta fa firdinam gousham grehti nahfas ar fchagaru wemianu jauri fteeptees; weeglaki ari ne-eeet par plifo grantoto dambi. No buhmateriela peewefchanas fchoseem naw waird ko domat; laut gan daudseem tas loti wajadfigs. Deefin lahdu preeku seemas fehjas pawafari rabdis. It ihpafchi semalds laulds mufhu seemzeefchi no leela floyjuma top breefmigi wajati. — 31. dezembra wafara, wezam gadam ifejot, tapa mufhu bafniza deewalwofchana notureta. Mufhu mas bafnizna ari reis to godu peedshwoja, fa tika leelifti ar ugunit apgaifmota. Tai wafara mufhu miblots mahjitajs, zeen. U. Koppes fgs, loti jauki fpre- ditaja par dascheem panteem no Dahwida dseefmahm. Bafnizenu bij eeradees loti dauds, ta fa labai datai tel- pas truhkuma dehl wajadseja palift ahra. Dauds pateizbas nahfas mufhu zeen. leelmahtei, fas mufhu baf- nizai dahwinajufe jaunu altara deki, kufsch dahrgem ifschuwumeem grefnots un lam fchee wahrdi eefshubti: „Kas pee man nahls, to es ahra nestumfchu.“ — Mufhu ehrgesed top pahrbuhwetas no Radfina fga Baufla, un la zerams, bus ari drihfa laifla gatawas. — Gaira grab- bellu deemschehl ari mufhu pufsh netruhft. 15. janwari M. pagasta P. mahju puifis, no bafnizas braudams, fabrauzis N. fainneeka mahfu. Minetai feeweetei ja- zeefch daschi grehti eewainojumi zaur fchahdu besprah- tigu braufschanu. Hermanis.

No Lehmanes. Mihlo „Semlopt“, finu, fa Lu est leels semkopibas draugs un fa dsenees to pafchu, zil fpehdoms, weiginat, tadeht ar droschi zeru, fa nexemfi launa, kad teifschu, lahdu stahwolk semkopiba wifpabrigi eenem mufhu pagasta. — Semkopiba mufhu pagasta gan neatrodas uf augstak, bet ari ne uf semala stah- wokka. Gandrih fatra fainneeziba atrodas „Wahjse- semes un Smeedru arlli“, tapat ari labibas tihrijamas un zitas mafshinas. Kulfchana gan wehl teel beefchi ifdarita ar fkrutuli, un ne reti ari ar fpriguteem. Stunf- mehflu leetafchana un wairaf laulu sistema pee mums ari naw waird glufchi fweefcha leeta. Pee daschahm mahjahm atrodas ari eetaifiti prahwi augku foku dahri. Laulkopiba pehdejas gaddis stipri gahjufe uf preefshu; jaunad semes top eetaifitas un wezas fefmigi pahrlabo- tas. Kur zitreis mufhu fentfchi purwds un meshds ar wilkeem un lahftcheem zihnijahs, tur tagad seedofchas pfawas un fofchi labibas lauki lihgojas. Abi beidsa- mee gabi semkopjeem nebij nefahdi auglige, jo zil pehrn leelais faufums fshahdeja, til pat atkal fchogad leelais flapjums ifdarija.

Jauns gads jau pogahjis, un nu .til laudis fahf- runat no jaunad laiftraktu abonefchanas. Wifnopeetnaki

runa no „Teefu Wehshescha“ un „Semtopja“ apstelle- fchanas. Trimpus.

No Grodupes. (Mendas kirsphele.) Pogahjufcha gada rudent eefwehtija Grodupes Dsolu jaunbuhweto pagasta skolu. Jaunad skolos namis, no keegeleem muh- reis, ahriki stalti ifskotas un ari eefshchligi labi eerihlots, ta fa jaunlaiku wajadshbas prafa. Aplahrt jaunajam namam jau fastahditi wifadi augku foki, kuri skolota jam preefshdeenas bus par leelu preeku. Wezai skolai lihds fchim nebija ehrgesed, zeru, fa uf preefshu pagasti apgabads, lai nebutu skolai ir tal fira truhkuma. —

Cefwehtifchanu ifdarija Mendas mahjitajs, Grunera fgs, eefahdams ar bihbeles wahrdeem: „fa zeenijama ir fchi weeta, fche nawo zits fa Deewa namis, fche ir tahs dehes wahrri.“ Mahjitajs norahdija skolos nama fwehtumu, un tadeht skolai wajagot mahjit fwehtos wahrdu un nenodarbotees ar fahnu leetahm, fas no- wedot laudis til uf posta zeleem. — Pehz tam runaja weeligaif skolotajs Goldmana fgs, norahbidams, fa beheni mahjas audfinajami un t. t. — Nu runaja Grodupes pag. wez. Freimana fgs, ifsagidams preeku par pagastu weenprahribu, tas naw taupijis ne grehti pelnit grafchu, nedf ari deenu pee materiela peewefchanas. Grehti gan nahzees 20 fainneekem tahdu ehfu ufzelt, bet nu efot wifas ruhpes pahrspehtas, nu til warot lepni but, fa efot tos puhlianus upurejufchi it labprahnt un ar to ap- fiau, fa tas wizeem, it ihpafchi wiau pehznahzejeem, nefhs daudshahrtigais labus auglus. — Tad wehl runaja Kuldigas pilskungs, aifrahbidams uf tam, fa mums wifsh tee labumi weenigi nahkufchi no Kreewu Keifareem, fa tika zaur wiau fchehligu waldbibu waram tahdus flatus skolos namis zelt, tapehzi lai iffagot: „lai dshwo lai- migi mufhu Semes Tehws!“ Wifsh flahtefofchee atbil- deja ar trihshahrtigu arra. Protams, wifsh runas ne- fpehjam fcheitan atshahsit. — Nodseedaja lahdu dseefmu ar Sehderbinder kapeles pawadifchanu, un ar to nobei- dsahs eefwehtifchana.

Pogastu wezakee bija gohdajufchi par kreetnu mufshu, fur jaunee laudis butu warejufchi to wafaru jauri un ureezigi pawadit, jo mufhu jauneekeem tes krogeem maif ir lahdu labaku faeefchanas weetu. Bet mahjitajs pehz eefwehtifchanas lita aifshcheght wifsh flases telpas un ar skolotaja privat, iftahahm nepeetka til dauds laudim. Refaprotams, waj pateescham mahjitajam weenam pa- fcham ta wara, aifseegt waj atwehlet skolos namis fa- tilfchanas. J. Aulfars.

Zgaunija. Wilandes brugu f. ismalfajot pogastu wal- dem tahs strahpes naudas, ko pagastu lozekli pa wairaf ga- deem eemalfajufchi brugu teefai. Dascha pagasta walde tahda wifsh dabujufe eewehrojumu fimmu preefsh fawa pa- gasta nabagu lahdes. No Wilandes aprinka deenwidus ap- gabala weenumehr wairaf laufchu fahlot aifset uf Kreew- lemi, ihpafchi uf Peterburgas gubernu, fur tee few no- pehrkot lehti semes gabalus. Ta par peemebru fshetri wihri fabeedrojufchees un nopirufchi tur 151 defetinu leelu semes gabalu par ihpafchumu ar wifahm tahm teefshahm, lahdas dascha zita weeta pahrdeweji patura preefsh fewis, laut gan seme pahrliezigi dahrgi teel pahrdota. Tee Zgaunij, fas fenati aifgahjufchi uf Kreew- lemi un nopirufchi semi, dshwojot ihfti faki.

Kreewija inahlfufcho laiftraktu flaitis, fa „Wiru- lane“ pehz lahdas Kreewu awifes firojuma raffia, pa- gahjufcha gada bijis 776, kuri idoti 126 weetas. No teem Peterburga inahlfufchi 197, Warfchawa — 79, Mas- lawa — 75, Heflanorfia (Somija) — 36, Rigä — 23, Liffifa — 21, Kijewa — 20, Ddefa — 19, Kasana un Harkowa — 11, Kewelk — 9, Terbatu un Jelgowa — 8 u. t. t. No fcheem laiftrakteem diwi treschdadas bi- jufchi Kreewu waloda, no kureem wifsh gandrihs inah- lufchi abas galwas pilfehitas. Bes tam abas galwas pil- fehtas weens laiftraktis inahjis trijas (Kreewu, Fran- tichu un Wahju) walodas, weens diwas (Kreewu un Wahju) walodas, dewizi Wahju, 4 Frantichu, 2 Latianu, 2 Hebreju, 1 Anglu, 1 Polu, 1 Somu un 1 Armehanu waloda. Gubernu pilfehitas inahlfufchi 265 laiftrakti Kreewu, 80 Polu, 43 Somu, 39 Smeedru, 36 Wahju, 13 Latweefchu, 12 Zgaunu, 9 Armehanu, 4 Grufhanu, 2 Frantichu un 2 Tataru waloda. Bes eepreefshchajas zensures 1883. gada Kreewija inahlfufchi 236 laiftrakti, no teem Peterburga 101, Maslawä 30 un zitas guber- nas 105. Wifshetaka awife malfajufe pa gadu 20 kap. un wifdahrgaka 22 rubl. 14 tikufchi idaliti bes mak- fas. No wifseem augfcha mineteem laiftrakteem 429 bi- jufchi politifti.

Waldbibas pawehle. Litumi par no meera-teefne- fcheem ufleekamahm strahpem (no 20. nowembra 1864), fa if Keifara Majestetes ufafa if Waldbofcha Senata I. departamenta no 24. junija 1883. Nr. 10366 (pa- flud. Kurf. gub. aw. ufafu-fchahumä no 14. janwara 1884 sem Nr. 1) redfoms, ir zaur Wifaugstaki apstipri- natu Waldbapadomes fpreedumu fchahda wifsh pahrtai- fti un pawairoti:

1) Scho lifumu ortikufam 29 turpmal bus ffa- net ta:

„Par tam, fa nepeepilda lifumigas paweh- les, rekwisifijas (ufafinajumus) un lifumigus no- fozijumus, fas laifti no Waldbwaldbibas un poli- zijas-organeeem (eefshadem), waj no gubernu- un lomunal-institutifcham, wainige strahpejami, ja zaur fcheem lifumeem ziti fodi par teem naw no- faziti: ar naudas-strahpi ne pahri par peezdesmit rubleem. (Peeifshmejums: fchi artikula papildina- jums turpinajuma no 1876. gada paleef fpehfa).“

2) Meera-teefnefchu strahpes lifumi teel pawairoti zaur fchahdu jaunu nofazijumu: „Kad newem wehra pafshahwofchos nofaziju- mus par iffargafchanos pret wifadu lahparu, lu- laianu un kufstoku ifplatifchanos, fas fshahdigi sem- lopibas augeem, ta fa ari augku- un foku-fshahdi- jumeem, wainige strahpejami ar areftu ne pahri par weenu mehnefi, waj ar naudas-strahpi ne pahri par fims rubleem.“

Schis beidsot peeminetais nofazijums, fa jau aug- fcham fazits, ir laifts no jauna; turpretim meera-teefn. fl.-lit. art. 29 ir tilai pa-afinat: lihds fchim tani nofa- zito naudas-strahpi leelaku par 10 rubleem newareja uflikt; tagad teefas to war pa-afinat lihds 50 rubleem.

Wifaugstaks ufafa, fa „Rev. Deob.“ fimo, nofaka, fa wifadu deputaziju irihkofchana no pilfehahm, draudsem, beedrihohm un privatperfonahm turpmal war notift til ar adminiftrazijas augstaka representanta at- lauju. General-gubernatoru apgabals aiflauju dod ge- neral-gubernatoris, wifsh zitas gubernas — eefshleetu ministris zaur weetigo waldbibu.

Politikas pahrfkats.

Rigä, 30. janwari 1884.

Wahzija. Pee augstskolu budscheta apspreefchanas Prufschu deputatu nama lozekli pahrunaja, fa jau ar- weenu, par dueleem starv studenteem. Tomehr fchee pahrfpreedumi gan, tapat fa agralds gaddis, paliks bes felmes, tapehzi fa diwlaufas fopj Wahzu wirineeki, ku- eus ari lifums fchaf fira aifshahw. — Ari alus dfer- fchanas mafnoschahu pee studenteem deputatu namis gan no fewis ween neponahfs. Pee Ministeres akademijas budschetu apspreefchanas Moskers un Windhorfis pufo- jais par filofofijas profefora Dr. Gideona-Spikera mah- zibahm, zaur kuzahm tas kristigai bufchana un winaas mahzibahm ufbruhlot, noleedot augfcham zelfchanoz pehz nahwes un fludinot paganu filofofiju. Kultus ministres Gofselers ifflaidroja, fa waldbiba pret profefora Spikera mahzibahm newarot nefahdus folus fper. — Austro- Ungarija. Austrijas deputatu namis deefgan fwarigais walodu jautajuma pahrfpreedums nobeigis glufchi bes lahda panahkuma. Walodas leetafchanas fira ta tad Austrija wifsh wehl paleef pa wezam. — Polizista Blecha flepkawas wahrds tagad, fa doma, ifdabuts. Sauzotees Stelmachers, efot dshimis Grotkawa (Schlesija), bijis pa preefshu kurfneeks, tad eestahjees Prufschu kara-dee- nostä, wehlf Sakschu kara-deenastä, fur pa-augstinats par unterofizeri. Tomehr no tureenes fawadu eemeflu deht aifbehdsis uf Schweiziju, pehz kam bijis fa pasu- dis. Ta fpreesch pehz peefshutitas portrejas. Stelma- chers iffaka, fa tas lahdas dumvineeku komitejas ufde- wumä strahdajis. Pehz jaunahm firaahm gandrihs ja- domä, fa naw melojis. Proti, Floridsdorfas apgabala polizijas preefshneeks, Dr. Altenburgers, dabujis zaur lahdu wehstuli, fas ar Leopoldstares stempli apstempe- leta, famu „nahwes fpreedumu“ peefshutitu. Uf weh- stules papihra ufpeefsh mas foka fshmejums, fas ifrahda no mehnefcha apgaifmotu apgabalu, kura par pafchu widu redsama mirona galwa un mirona kauli. Loffnes malas ir apshmetas daschadahm karifikaturahm. Zaur fchihm karifikaturahm top lihdsfshinigä Dr. Altenburgera darbofchanahs peefshobota un ifmeeta. Ari Blecham agrak tahda raffis peefshutis. Deht nemeeru un jukumu apspreefchanas Wihne eewests fpaidu lifums, tapehzi fa tur eeradufchees douds fozialiftu. Wah- zija fozialifti ifplatifufchees pa malu malahm, Au- ftrija wiau mitellis gandrihs weenigi galwas pilfehita Wihne, Wahzija fozialiftu ifplatifchanahs bus aprobe- fchajama weenigi zaur reformahm, Austrija to, warbut, wehl apspeedihs zaur fpaidu lifumeem. — Franzija. Pee wifahm ufwarahm (peeminam tika kredita preefsh- likumu Tonlinas leeta) ministru preefshneeka Feri fah- wolkis deputatu namis tomehr naw droschs, fa to re- dsam if fefideenas nobalfojuma strahdneeku jautajuma. Laut gan Feri zaur dascheem peerahdijumeem aifrah- dija uf to, fa truhkums pee strahdneekem fchim brih- fcham ne-efot nemas leelaks, fa agrak, tad tomehr radi- kalu preefshlikums, fa leeta wehl reij jaisnefi (ar 254 pret 249 balsim) tapa pezemts. Ari fenata waldbiba fefideen dabuja fpehreenu. Pehdejais atraidija ar 136 pret 117 balsim waldbibas preefshlikuma 5. artikuli,

kurā strādneekem top atkauts, dibinat amatneeku fa- beedribas. Tomehr ministerijai zaur to wehl nebut nam- dotā eemešlā preešk atkaphšonahā. — Itālija. Uš Bernini interpelāziju ahrleetu ministriš, Montšhini, i- fškaidroja fēšideen, kaħdu stahwoški Itālija eekemot pret Bahziju un Austriju. Itālija ušturot poteesu draudšibu ar minetahm wāstīm. — Ēģipte. Jaunezeltais Su- današ gubernators, Gordons pašā, nonahza Koroskā, kaħdā fāstapšonahā weetā pee Mibapes, un apārhmees no tureenes zelot taħtaf uš Kartumu, bet zelā pasudis. Gor- donu pawādija kaħds jaunš wihrs, kuru bija nodomajuschi eezelt par Darfuram gubernatoru, peħz tam, kaħd tam bija apsolijees, kaħd wāstīm padeetors. Bet, kā tagad, Angteem par wistelekō preeku, ištahdas, kaħd Gordona pawadonim ne-efot nemas teesibās uš Darfuras troni; šaka, ka wāstī nemas ne-efot nelaiķa Darfuras fultana deħls, par kaħdu liħds šchim ušdeweers, bet efot tika palaidnis un plih- neekš, kaħd wāstī zelā bijis peedšehris (wāstī pawada bes tam wehl 32 feewas), un tapeħz to ari Gordons, krahp- šonu nemas nenomanidams, atsubtijis atpaka. — Swarigakajās weetās starp Suakimu un Berberi, Sin- katā un Totarā, walda leelš truhfums, tapeħz ka Bedur-

neeshi, kaħd ar Madi turas kopā, tureenes eedšhwota- jeem nepeelāiš pahrtikas, gribedami tos ismehrdet. Iš Suakimas gaida no Bakera pašā palihdšibu, tomehr zeribas liħds šchim wehl naw peepildišušās, jo ari Suakimu eesleħds leelš wulks eenaideeku. Jaunakās telegramas šino, ka eenaideeki ušbrulufchi Ēģipteeschu apzeetinātam leħgerim pee Suakimas, bet driħš aikal atkaphšchees. 600 Negru saldatu demušchees zelā iš Trinfatas, gribedami sameenotees ar Bakera pašā. Sintatas garnisons, baribas truhfumu deħt, išlausees iš zeetofšhā, bet no eenaideekeem išnīħinatā. Bakera pašā dewees iš Suakimas, Sintatas uš Totaras pil- seħtāsh pilnigi sakauts. Pašā un wāstī ofižeeru sħtābē bijuschi leelš breesmās, ka neteel nošhanti no pa- šču laudim. Pasaudētš 2250 wihru, to starpā 96 ofižeeru. Bakera wehl 3500 karewu, bet no teem 1/2 daļa bes eerošcheem. Pee nelaimigās kaujās tika Ēģipteeschu glehwiba un bailiba wainiga. Eenaide- neeku bijis tika 1000, un pee tam wehl tee bijuschi sħiti apbrunoti, kamehr Bakera pašā bijuschi 3000 Ēģipteeschu saldatu. Tomehr peħdeje jau tulīn ee-

šahumā mufuši, krituši pee semes un tapuši ap- fauti. (J. Journal de St. Petersburg.)

Māskawas Ēatw. studentu palihdšibai eemāfaja tee lungi: Mahrtišk Ēdenees 1 rubl., Peħters Špehlmanis 40 kap. Ar fenakeem 52 rubl 5 kap. „Balt. Seml. administrāzija.“

„Balt. Zemk.“ ceen. lasitajeem!

Caur šo izskaidrojam saweem ceen. lasita- jeem, ka tas Pērkons, kas „Balt. Westn.“ 19. n. sludina, ka wiņš izstājees no „B. Z.“ lidzstrād- neekeem, naw wis tas istais Pērkons no kura spalwas nakuši tee eewerōjamee raksti: „Kur paleek mūsu graši“ un wēl daudz citi. Ar šī pseudo Pērkonā parakstu naw neweens raksts nodrukats „Balt. Zemk.“ Istais Pērkons, Māskawā, tāpat kā lidz šim, tā ari turplikam paleek „Balt. Zemk.“ centigs lidzstrādneeks.

Redakcija.

Atbildigs redaktors: A. A. Silijs.

Довольно Цензурой, 31. Января 1884. г., Рига.

Sludinājumi.

Augstu laimi un precīgu naħkamību
Stutschkas Edes jēdsei,
Purgail Petera tgam,
kā faderinateem.
Kāħd Rēšmeelē M. P.

Been. „tauteetei!“
No 1882. g. jūnija 24. deenas liħds šchim ešmu welligi publejees, dabut smat šuhšu adreši. Jums pateiktos, ja tagad man to peesubtitut.
Salneetās, — 84. g. janwari.
Ar augstjeemību
Pogu Jahnis.

Tukumās beedriba.
Sweħtdeen, 12. februari šch, g., pulkt. 3 weħz wulš.
General-sapulze.
Decnas kaħrtiba:
Ēkonomijas nomas maħsa uš naħ- lošču gadu.
Preeškneekš: J. Eichenbergis.

Semfopjeem
peesolu pahrdot šchabūs gruntgabalus:
1) **muišchu**, kaħd atrodas Mōaitemas guberā, Dr- fšankstas awrīnki, par 23,000 rubleem;
2) **mešča gabalu**, leelu 164 defetinas, kaħd atrodas Witeħstas guberā, Polozjas awrīnki, par 5000 rubleem;
3) **muiščinu**, 35 defetinas awamas semes, 5 1/2 defetinu stawu, 32 defetinas mešču un wajadšgahm eħtahm — Witeħstas guberā, Polozjas awrīnki, par 3500 rubl., un
4) **muiščinu**, 12 defetinas awamas semes, 3 defetinu stawu, 10 defetinas mešču un jaunās eħtas, par 1000 rubl.
Adwokatš R. Kalniņšch,
Ceelā Ēħtāba eelā, Nr. 4.

Patlaban kā šchahmām prahwu suħti- jumu **albumu** wišadās leel- lumās un daħšadās mušturdš. War eelikt eelšhā leelas un masas gih- metes. Zeen. piŗjejeem peedahwa- jam par jo leħtahm zenahm.
Puhzišchu Gederfs u. bdr.
Abr-Nigās Kalku eelā Nr. 14.

Gatawus kungu apgeħrbus
wišjaunakās mušturdš no eelšch. un aħ- semju drehħes, par wišleħtahm zenahm pahrdod
Chr. Lermanis,
Rigā, ceelā Kaleju eelā Nr. 21.
Pašleħtānas kaħrtigi iģatawo.

Baltijas Semkopsis liħds ar Peelikumu
išnahks ari naħšohā 1884. gadā, ušfahšdams šawu 10. gada gabiumu. Pašā „Semfopi“ it iħpāšchi dabus weetu rāstī par semfopību, šaimnezību, fāħšihwi, wefēħbas kopšhanu, šinību, politiku u. t. t. Peelikumā bus šohiti, šinību druskas, iħšis un tas, dšejoti u. t. t. Peepalihdšehānu taini peefolijuschi wišulabakee Ēatweešču rāstneeki. Šawai tautai Semkopsis arweenu bus šingtis aishahwīs.
Maħsa ar peefuhrtišanū par pašin:
ar Peelikumu par gadu 3 rubl. — kap.
beħ „ „ „ 1 „ 60 „
ar „ „ 1/2 „ 1 „ 60 „
beħ „ „ „ — „ 85 „
Maħsa bes peefuhrtišanās Rigā:
ar Peelikumu par gadu 2 rubl. 50 kap.
beħ „ „ „ 1 „ — „
ar „ „ 1/2 „ 1 „ 30 „
beħ „ „ „ — „ 55 „
Peelikums ween par gadu ar peefuhrtišanū 2 rubl., beħ peefuhrtišanās 1 rubl. 50 kap., par 1/2 gadu 80 kap.
Arweelšchānas šawem Rigā: **Walt. Seml. eħpediģijā**, Abr-Nigās Kalkus un Dšinawu-eeelas šuhri Nr. 14, **Puhzišchu Gederfa** un **beedra** graħmatu pahrdotawā, beħ tam wehl **Kapreina**, **Jebites**, **Altberga** un **Numberga** graħmatu bodēs un wišas žitas weetas, tur weħt iħa iħbalite. **Jelgawā**: **Beħthorna**, **S. Allunana** un **J. Jegera** gr. bodēs un **S. Weinberg** šga weefinā **Ceelā-eelā** **Wauša**; **Allunana** un **Wefmana** gr. bodēs; **Bahwele**; **Wredišča** bodē; **Leepajā**; **Ufšina** gr. bodē; **Saħmalā**; **grahhu** **Graufdijs** gr. bodē; **Tāfšs**; **Woloušchewška** gr. bodē; **Tulumā**; **G. Wanmana** gr. bodē; **Jelabladē**; **Kratina** gr. bodē; **Jaunielgawā**; **Šchwabes** gr. bodē; **Wentpīle**; **Miesa** gr. bodē; **Jehšis**; **Keepina** gr. bodē; **Wāķā**; **M. Rudolfa** gr. bodē; **Rujenē**; **Ufšne** gr. bodē; **Penzēdē**; **Steikmana** gr. bodē; **Šanna** pee wāħis štrihwera **Wira**, **Dšehbenē** pee iģgotāja **Gwersa**, **Jaun-Wiķā** pee fabrikanta **Danze**, un wišas waģatu waldēs, školās namūs u. t. t.
Semkopsis ir štripi iģlatāts un teel iģubitūs daudz eħsemplārās, tabeħt sludinājumūs tānī nodrukāt foti weħtejas, kaħd 10 eħsemplārūs uš weenu adreši apstēle, dabu 11. par wēli.

Nupat tika gatawa
Botanika
tautas školahm un pašmahzibai.
Elementar-kuršs. **Sarāģinā J. Ištērs.**
(Puhzišhā ar daudš šim-jumeem.)
Maħsa 50 kap.
Rigā, Puhzišchu Gederfa u. bdr. apgahdibā.
Šchī graħmata, drūtata uš alħtia wāwbra, ar šfāiteem nobildejumeem, neween ar šawu ohģu an- ģeħrbu wulšho Ēatweešču rāstneezibū, beħ šarāħti- jums weegli fāprietamā waloda, pee kam eewehroti wišā jaunātee iģreħtjumi šhājā šħabdu wāħis laurā un peepawūtee praktiķee peesħimejami, tā wadara jo patibhamu un derigu neween tautā školahm, beħ it šatram semfopim un šħabdu wāħis žentitajam.

Nupat tika gatawa:
Iħsa ģeografija
pagasta školahm.
Sastādāģis R. Kōpmanis.
Maħsa 20 kap.
Apgahdatajs Puhzišchu Gederfs un beedris Rigā, Abr-Nigās Kalku-eeelā Nr. 14.

Rig. Ēatw. amatn. pal. beedr. krahšhanas un aisdoschanas kasse
tagad atrenas **Abr-Nigās Kalku un Ģuhmanu** ceelā šuhri Nr. 21, 1. tr. Tadeħt ka kasse darīšchānas štrīwī wāwrotušchābē, direģija noteħmufe turpšilam 2 reif ušdelā noturet pilnigās feħ- dešchānas, pirmdēen un žeturdeen no wēli 7—9 wakarā; beħ tam teel šatru deenu no 10—11 preešk wulš. **noguldījumi uš augteem** pree- nemti, beedru dalības nauās un jauni beed- dri pceemanti, ka ari wišadas wajadšģas šinas un iģfāħdrojumi pahneegti. **Direģija.**

Wišadus darbus pee **šudmalahm** (Dšinawahm),
kā **damša**, uħdens un **weħja dšinawu buħwešchānu** no **wegataħm liħds wišjaunātahm eħtaifim un žitu walihģa māšhinu eħiħtošchānu šudmalās**,
kā ari eħiħtet preešk labako **Māskawas miħtu iģgatawoschanas** (Šohmūllere);
tapat ari wišwišadas iģlaboschānas un **pahlaboschānas** pee šudma- lahmu uħnemabē un šidara
Wilhelms Bulwahns,
šudmalu buħwmeistars,
Peterburgas Abr-Nigā, **Šospita- talu eelā Nr. 17.**

Manā weikalā
Māskawas Ēhr-Rigā, Jaun-eeelā Nr. 4, pahrdodu kungu **gamašchās**, šahlot no 4 rubl. pahri, kurdšenu **promenades šahbaħus** par 375 kap., **lāstinga gamašchās** 230 kap., **beħruu šehbazinūs** no 225 kap. šahlot. Tapat pahrdodu it leħti **seemas meħtekus**, **kašchofūs**, **jaunūs un apwāķatūs kungu apgeħrbus**, **kešchās wulšitēnus** u. t. t. Peħrtu wišadas leetas un drehħes un arweenu iģħreju melnūs ušwā- kus.
J. Aleksejews.

Smalli maltu **ģipši**,
labakee meħli preešk aħbolina un pah- šču augeem, peedahwā
J. C. Zelma
ģipša fabrika Rigā.
Moliftawa: **Ceelās Ēħnina** un **Kaħrtā eelas šuhri.**

Pirmā sorte piħkantigu **Krona jumlaktu**,
kā ari labakoš **Superfosfatus**,
pahrdod par leħtakojahm **ženahm Ē. Jakobsoħnš**,
Jelgawā, dšellšžeta eelā, pa kreiš rotī šħēberfeelā, Nr 5, pretim jaunajam žetuma nomam.

Tukumās beedriba.
Sweħtdeen, 12. februari 1884, pulkt. 6 wakarā:
Konzerts
no beedribās wihru un **jaunka kora**, beħ teem wehl peedahħees šohri zeen, **ģolģi** (baritona, alta, trompetes un šteķis šoh).
Programas ā šch, bus dabujamas minētā deenā pee šahes. — **Wāķā**: I. weetā 60 kap., II. w. 40 kap., III. w. 30 kap.
Peħz koncerta, wulkt. wakarā:
Balle.
Špeħlēš Doneberģa mušklas foris. Ženas tā orweenu.
Kaħrtības komiģija.